

Ceļā uz Eiropas augstākās izglītības telpu

Eiropas Augstākās Izglītības Ministru Prāgas 2001. gada 19. maija apspriedes komunikē..

Divus gadus pēc Boloņas deklarācijas parakstīšanas un trīs gadus kopš Sorbonnas deklarācijas Eiropas augstākās izglītības ministri, kuri pārstāv 32 parakstītājpuses, tikās Prāgā, lai izskatītu sasniegto un nospraustu tālākās virzības ceļus un prioritātes procesa nākamajiem gadiem. Ministri vēlreiz apstiprināja savu apņemšanos izveidot Eiropas Augstākās izglītības telpu sasniegt līdz 2010.gadam. Prāgas izvēle šīs tikšanās norisei ir simbols viņu vēlmei Eiropas savienības paplašināšanās gaismā iesaistīt procesā visu Eiropu.

Ministri apsveica un izskatīja darba grupas iesniegto ziņojumu "Virzot uz priekšu Boloņas procesu" un konstatēja, ka Boloņas deklarācijā nospraustie mērķi ir plaši pieņemti un vairumā parakstītājpušu ir izmantoti kā bāze augstākās izglītības pārveidei. Ministri vēlreiz apstiprināja, ka jāturpina pūliņi mobilitātes veicināšanai, lai nodrošinātu studentiem, mācībspēkiem, pētniekiem un administratīvajam personālam iespēju gūt labumu no Eiropas augstākās izglītības telpas bagātības, ieskaitot tās demokrātiskās vērtības, kultūru un valodu daudzveidību, un augstākās izglītības sistēmu daudzveidību.

Ministri pieņēma zināšanai informāciju par Eiropas augstākās izglītības iestāžu saietu Salamankā, 29-30. martā un rekomendācijas no Eiropas studentu saieta, kurš notika 24-25 martā Gēteborgā un ar gandarījumu novērtēja Eiropas Universitāšu Asociācijas (EUA) un Eiropas nacionālo studentu apvienību asociācijas (ESIB) aktīvo dalību Boloņas procesā.

Ministri konstatēja, ka vairumā valstu tiek intensīvi norit Deklarācijā rekomendētie pasākumi, kas attiecas uz grādu struktūru. Viņi īpaši augstu novērtēja to, kā virzās uz priekšu darbs pie kvalitātes nodrošināšanas. Ministri atzina nepieciešamību sadarboties, lai risinātu transnacionālās izglītības sakarā parādījušās problēmas. Ministri atzina arī nepieciešamību aplūkot izglītību mūžizglītības perspektīvā.

Tālākā darbība sešu Boloņas procesa galveno mērķu sasniegšanā

Kā jau tas izteikts Boloņas deklarācijā, ministri vēlreiz pasvītvoja, ka Eiropas augstākās izglītības telpas izveide ir priekšnoteikums Eiropas augstskolu pievilcības un konkurētspējas uzlabošanai. Viņi atbalstīja ideju, ka augstākā izglītība ir uzskatāma par visas sabiedrības labumu un kā tāda tā ir un turpinās būt sabiedrības pārziņā (reglamentācija, noteikumi u.c.), kā arī par to, ka studenti ir pilntiesīgi akadēmiskās kopības dalībnieki. No šāda viedokļa ministri šādi komentēja turpmāko procesu:

Viegli izprotamas un salīdzināmas grādu sistēmas radīšana

Ministri intensīvi mudināja universitātes un citas augstākās izglītības iestādes pilnībā izmantot nacionālajā likumdošanā dotās iespējas un Eiropas instrumentus kursu, grādu un citu izglītības apliecinājumu akadēmiskajai un profesionālajai atzīšanai, lai pilsoņi varētu efektīvi izmantot savas kompetences un prasmes visā Eiropas Augstākās izglītības telpā.

Ministri uzdeva esošajām organizācijām un tīkliem, tādiem kā ENIC un NARIC iestāžu, valstu un Eiropas līmenī veicināt vienkāršu, efektīvu un godīgu atzīšanu, kas atspoguļotu pastāvošo kvalifikāciju daudzveidību.

Galvenokārt uz diviem cikliem bāzētas sistēmas izveide

Ministri ar apmierinājumu konstatēja, ka notiek darbība un diskusijas virzībā uz mērķi izveidot uz diviem cikliem balstītu grādu struktūru, iedalot augstāko izglītību pirmsskolas un pēcdiploma studijās. Daļa valstu ir jau pieņēmušas šo struktūru un vairākas citas ar lielu interesi apsver šo iespēju. Ir būtiski atzīmēt, ka daudzās valstīs bakalaura un maģistra grādi vai salīdzināmi pirmā un otrā cikla grādi var tikt iegūti gan universitātēs, gan arī citās augstākās izglītības iestādēs. Programmas, kuru rezultātā iegūst grādu, var un tām patiesi vajag būt ar dažādu orientāciju, lai nodrošinātu individuālas, akadēmiskas un darba tirgus vajadzības, kā to secināja Helsinku seminārā par bakalaura līmeņa grādiem (2001. gada februāris).

Kredītpunktu sistēmas ieviešana

Ministri uzsvēra, ka mācīšanās un kvalifikācijas procesa lielākai elastībai ir nepieciešams pieņemt kopīgus kvalifikāciju stūrakmeņus, kuri balstītos uz ECTS vai ar to savietojamu kredītpunktu sistēmu, kas nodrošina gan pārnesei, gan uzkrāšanas funkcijas. Kopā ar savstarpēji atzītām kvalitātes nodrošināšanas sistēmām šādi pasākumi veicinās studentu iekļuvu Eiropas darba tirgū un veicinās Eiropas kvalifikāciju savietojamību, pievilcību un Eiropas izglītības konkurētspēju. Kredītpunktu sistēmas un Diploma pielikuma vispārēja izmantošana veicinās attīstību šajā virzienā.

Mobilitātes veicināšana

Ministri no jauna apstiprināja, ka ārkārtīgi nozīmīgs ir mērķis uzlabot studentu, mācībspēku, pētnieku un administratīvā personāla mobilitāti, kā tas definēts Boloņas deklarācijā. Šī iemesla dēļ tie apstiprināja savu apņemšanos reāli likvidēt visus tos šķēršļus, kas kavē studentu, mācībspēku, pētnieku un administratīvā personāla mobilitāti un arī uzsvēra mobilitātes sociālo dimensiju. Viņi pieņēma zināšanai iespējas, kādas mobilitātei dod Eiropas Kopienas programmas un to progresu, kas šajā jomā ir sasniegts, piem. izveidojot Mobilitātes darba plānu, kuru apstiprināja Eiropas savienības padome Nīcā 2000. gadā.

Eiropas sadarbības veicināšana kvalitātes vērtēšanā.

Ministri atzina to vitālo lomu, kāda kvalitātes nodrošināšanas sistēmām ir augstu kvalitātes standartu nodrošināšanā un kvalifikāciju salīdzināmības veicināšanā visā Eiropā. Viņi rosināja ciešāku sadarbību diplomatzīšanas un kvalitātes vērtēšanas tīklu starpā. Viņi uzsvēra arī nepieciešamību pēc ciešas sadarbības, savstarpējas uzticēšanās un savstarpējas pieņemšanas valstu kvalitātes nodrošināšanas sistēmu starpā. Tālāk tie rosināja universitātes un citas augstākās izglītības iestādes izplatīt labas prakses piemērus un veidot scenārijus novērtēšanas un akreditācijas/ apstiprināšanas mehānismu savstarpējas pieņemamības nodrošināšanai. Ministri universitātes un citas augstākās izglītības iestādes, nacionālās aģentūras, kā arī Eiropas nacionālo kvalitātes nodrošināšanas aģentūru tīklu (ENQA) sadarbībā ar citiem atbilstošiem orgāniem valstīs, kuras nav ENQA dalībnieces, sadarboties, lai veidotu kopīgu izpratni un izplatītu pozitīvu praksi.

Eiropas dimensijas veicināšana augstākajā izglītībā.

Lai tālāk stiprinātu ļoti būtisko augstākās izglītības Eiropas dimensiju un absolventu nodarbināmību, ministri aicināja augstākās izglītības iestādes pastiprināt tādu moduļu, kursu un programmu izveidi visos līmeņos, kuriem ir "Eiropas" saturs, orientācija vai organizācija.

Tas īpaši attiecas uz moduļiem, kursiem un studiju programmām, kuras kopīgi veido un piedāvā augstskolas no dažādām valstīm un kuras noved pie atzīta kopīga grāda.

Tālāk ministri uzsvēra sekojošus punktus:

Mūzikglītība

Mūzikglītība ir viens no pamatelementiem Eiropas augstākās izglītības telpā. Nākotnes Eiropā, kas būs būvēta uz zināšanās balstītu sabiedrību un ekonomiku, mūzikglītības stratēģijas ir neieciešamas, lai stātos pretī konkurētspējas, moderno tehnoloģiju izmantošanas izaicinājumiem un lai veicināti sociālo kohēziju, vienādas iespējas un dzīves kvalitāti.

Augstskolas un studenti

Ministri uzsvēra, ka universitāšu un citu augstākās izglītības iestāžu tāpat kā studentu kā kompetentu, aktīvu un konstruktīvu partneru iesaiste Eiropas augstākās izglītības telpas radīšanā un tās tālākā veidošanā ir gan nepieciešama, gan apsveicama. Augstskolas ir demonstrējušas to, kādu nozīmi tās piešķir savietojams un efektīvas, bet tajā pašā laikā daudzveidīgas un piemēroties spējīgas Eiropas augstākās izglītības telpas radīšanā. Ministri arī pasvītēja, ka kvalitāte ir galvenais priekšnoteikums savstarpējai uzticībai, atbilstīgumam, mobilitātei un pievilcībai Eiropas augstākās izglītības telpā. Ministri izteica savu atzinību augstskolu ieguldījumam studiju programmu veidošanā, apvienojot akadēmisko kvalitāti un atbilstību ilgstošai nodarbināmībai un aicināja tās turpināt nepārtrauktu proaktīvu lomu.

Ministri apliecināja, ka studentiem ir jāpiedalās un jāietekmē universitāšu un citu augstākās izglītības iestāžu organizācija un saturs. Ministri apstiprināja studentu atzīmēto nepieciešamību ņemt vērā Boloņas procesa sociālo dimensiju.

Eiropas Augstākās izglītības telpas pievilcības veicināšana.

Ministri vienojās par to, ka ir ļoti nozīmīgi veicināt Eiropas augstākās izglītības pievilcību Eiropas un citu pasaules daļu studentu acīs. Eiropas augstākās izglītības grādu izprotamība un salīdzināmība pasaules mēroga ir jāveicina, veidojot kopīgu kvalifikāciju shēmu, ka arī caur saskanīgiem kvalitātes vērtēšanas un akreditācijas/ apstiprināšanas mehānismiem un pastiprinātiem informācijas pasākumiem.

Ministri īpaši pasvītēja, ka augstākās izglītības un zinātnes kvalitāte ir un tai jābūt nozīmīgam noteicošajam faktoram Eiropas starptautiskajā pievilcībā un konkurētspējā. Ministri vienojās, ka vairāk vērības jāpievērš tam labumam, kādu dod Eiropas augstākās izglītības ar dažādu profilu iestādēm un programmām. Tie aicināja Eiropas valstis ciešāk sadarboties attiecībā uz transnacionālās izglītības iespējamajām sekām un perspektīvām.

Turpmākā darbība

Ministri apņēmas turpināt sadarbību, balstoties uz tiem mērķiem, kuri noteikti Boloņas deklarācijā, balstoties uz līdzīgo un gūstot labumu no atšķirīgā kultūrās, valodās un nacionālajās sistēmās, izmantojot visas starpvaldību sadarbības iespējas un nepārtraukto dialogu ar Eiropas universitātēm un citām augstākās izglītības iestādēm un studentu organizācijām, kā arī Kopienas programmām.

Atbilstoši tādu valstu ministru iesniegumiem, aptver Eiropas kopienas programmas Socrates, Leonardo da Vinci un TEMPUS-Cards, ministri apsveica jaunu dalībnieku pievienošanu Boloņas procesam. Viņi akceptēja Kipras, Horvātijas un Turcijas pievienošanu.

Ministri nolēma, ka nākošā rezultātu vērtēšanas sanāksme notiks 2003. gada otrajā pusē Berlīnē, lai izvērtētu progresu un nospraustu virzienus un prioritātes tālākām Eiropas augstākās izglītības telpas veidošanas stadijām. Viņi apstiprināja, ka ir nepieciešama tālāka darba struktūra, kas sastāv no darba grupas un sagatavošanas grupas. Darba grupa sastāvēs no visu parakstītāju un jauno dalībnieku pārstāvjiem un Eiropas komisijas un to vadīs atbilstošā momenta Eiropas Savienības prezidējošā valsts. sagatavošanas grupu veido pārstāvji no valstīm, kas uzņēma iepriekšējo un nākošo ministru sanākumi, divām ES un divām ārpus ES valstīm, turklāt pēdējos četrus pārstāvjus ievēl darba grupa. ES prezidentūra un ES komisija arī piedalās sagatavošanas grupā. Sagatavošanas grupu vadīs tās valsts pārstāvis, kura uzņem nākošo ministru apspriedi.

Procesa realizācijas darbā ir jākonsultējas ar Eiropas universitāšu asociāciju, Eiropas augstākās izglītības iestāžu asociāciju (EURASHE), Eiropas nacionālajām studentu asociācijām un Eiropas Padomi.

Lai virzītu procesu tālāk, ministri rosināja darba grupu organizēt seminārus lai izstrādātu sekojošas jomas: sadarbību akreditācija un kvalitātes nodrošināšanā, diplomatzīšanas jautājumiem un kredītpunktu sistēmu Boloņas procesā, kopīgu grādu veidošanu, sociālo dimensiju, īpašu uzmanību pievēršot šķēršļiem, kas joprojām pastāv mobilitātei, mūžizglītību un studentu iesaisti.